

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

Handläggare: Berit Jernberg, 508 25 039
Tina Heinsoo, 508 25 602

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2006-04-26

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

06-05-18
DNR 421-0287/2006

Till
Socialtjänstnämnden

Unga vuxna med psykiska funktionshinder

Kartläggning av riktade insatser och verksamheter
(3 bilagor)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden godkänner rapporten om insatser och verksamheter för unga vuxna med psykiska funktionshinder.

Dag Helin

Eddie Friberg

Vera Josefsson

Sammanfattning

I detta tjänsteutlåtande redogör förvaltningen för stadsdelsförvaltningarnas samt frivilligorganisationernas insatser och verksamheter för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder. Stiftelsen Fountain House tog i december 2005 initiativ till en diskussion med Stockholms stad och Stockholms läns landsting för att se om det fanns ett gemensamt intresse av att titta på förutsättningarna för att öppna ytterligare ett klubbhus i Stockholm.

Utgångspunkten var att det saknades verksamheter för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder. I detta tjänsteutlåtande kan förvaltningen konstatera att flera stadsdelsförvaltningar och organisationer har verksamheter som riktar sig till gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder, samtidigt som flera stadsdelsförvaltningar efterfrågar framförallt verksamheter som syftar till att erbjuda sysselsättning och återgång/tillträde till studier och arbetsliv för gruppen.

Bakgrund

Fountain House tog i december 2005 initiativ till en diskussion med Stockholms stad och Stockholms läns landsting för att se om det fanns ett gemensamt intresse av att utreda och utveckla förutsättningarna för att öppna ytterligare ett klubbhus i Stockholm. Man ville genomföra en kartläggning av insatser riktade till gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder med finansiering från socialtjänstnämnden.

Syftet med kartläggningen skulle vara att se om det fanns underlag för att starta ytterligare ett klubbhus i Stockholms stad. Detta riktat till gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder. Under tiden för kartläggningen har Fountain House kommit fram till att man inte tror på idén om ett hus enbart för yngre medlemmar. Fountain House ser dock att det är ett stort behov av ett till klubbhus i Stockholm. Man pekar också på att det är viktigt att den yngre besöksgruppen har egna arenor inom verksamheten.

Socialborgarrådet har givit förvaltningen i uppdrag att genomföra en kartläggning av insatser och verksamheter för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder.

Fountain House inkom med en ansökan till socialborgarrådet Margareta Olofsson 2006-03-22. Fountain House ansöker om 3 360 000 kronor till ett nytt klubbhus. Ansökan kommer att behandlas på socialtjänstnämndens organisations- och föreningsutskott 2006-06-19.

(Bilaga 1).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstförvaltningens kansliavdelning i samråd med staben för utredningar och projekt.

Angående Fountain House och Stockholms stad

Fountain Houserörelsen är internationell och startade i USA 1948. Det första klubbhuset som öppnades utanför USA är det som finns i Stockholm. Idag finns mer än 400 klubbhus i drygt 30 länder över hela världen. Fountain House Stockholm har funnits sedan 1980. Stockholms stad och Fountain House har ett mångårigt samarbete och Fountain House erhåller för 2006 ett verksamhetsbidrag om 3 595 000 kr. Det ekonomiska stödet från staden har legat på samma nivå under flera år.

Fountain House har under de senaste åren sett en allt mer tilltagande tillströmning av nya medlemmar. 1999 hade man 43 deltagande medlemmar per dag. 2005 hade antalet deltagande medlemmar gått upp till 58 per dag. Samtidigt har lokalytan minskat med 25%. Fountain House har sin verksamhet i en äldre fastighet på Götgatan. Tillgängligheten är stor och man räknar med att 65% av besökarna kommer från Stockholms stad.

Fountain House erfarenheter från USA visar att på de klubbhus där man har satsat på speciella verksamheter för ungdomar t.ex. IT-café, så har det i det närmaste haft motsatt effekt. Ungdomarna beskriver att IT och café har man nog av på annan tid. Till Fountain House verksamhet söker man sig för att delta i den mer arbetsinriktade verksamheten. Merparten av de unga besökarna kunde man hitta på enheter som hade att göra med studier och anställningar.

Stadsdelarnas synpunkter samt redovisningar av insatser och verksamheter

Socialtjänstförvaltningen ansåg det angeläget att få en kännedom om vad som finns och eventuella behov av verksamheter och insatser uppbyggda för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder. I ett brev daterat 2006-02-02, till samtliga chefer för stadsdelsförvaltningarnas socialpsykiatriska enheter, bad socialtjänstförvaltningen om en redogörelse för arbetet med gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder. Med gruppen unga vuxna avsågs här åldersgruppen 18-25 år. Den bifogade enkäten innehöll frågorna:

- Vilka egna insatser och verksamheter har ni i er stadsdelsförvaltning som ni anser riktar sig på ett betydande sätt till gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder?
- Har ni någon sådan insats och /eller verksamhet som ni planerar för?
- Kan ni se behov av insatser och verksamheter som riktar sig specifikt till gruppen unga vuxna? Vad skulle det i så fall vara?
- Är dessa insatser och/eller verksamheter något ni kommer att genomföra inom en snar framtid?
- Känner ni till verksamheter som riktar sig till gruppen unga vuxna, men som inte ligger inom stadsdelsförvaltningens ansvarsområde? T.ex. kamratföreningar?
- Kommentarer och synpunkter i övrigt?

Av Stockholms 18 stadsdelsförvaltningar valde 13 att svara. En sammanställning av svaren framgår av bilaga 2.

De slutsatser man kan dra av stadsdelsförvaltningarnas svar är att många inte förordar ålderssegregerade verksamheter, samtidigt som man kan se att gruppen unga vuxna har speciella behov och till vissa delar kan behöva riktade insatser. Många befintliga verksamheter har relativt hög medelålder bland sina besökare, vilket inte alltid "tilltalar" den yngre besöksgruppen. Frågor rörande utbildning, sysselsättning och arbete är av naturliga skäl mer aktuella bland de yngre som på många sätt ser sig själva närmare en återgång till ett "vanligt" liv. Önskemålen speglar givetvis dagens samhälle. Data och mediautbildningar nämns vid flera tillfällen.

Boendeformer med stöd för målgruppen är också något som efterfrågas.

På flera håll finns pågående samarbeten och gemensamma projekt mellan andra stadsdelsförvaltningar. Detta handlar om samutnyttjande av resurser men också kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Några stadsdelsförvaltningar beskriver att man inte anser sig möta unga vuxna med psykiska funktionshinder i den utsträckning som man skulle kunna förvänta sig.

(Bilaga 2).

Organisationernas synpunkter samt redovisningar av insatser och verksamheter

Socialtjänstnämnden ger genom organisations- och föreningsutskottet, verksamhetsbidrag eller projektbidrag till 18 organisationer som arbetar med och för människor med psykiska funktionshinder. Dessa föreningar är:

- RSMH föreningarna (Riksförbundet för social och mental hälsa), Söder om Söder, Söder, Solbergagården, Kungsholmen, Västerort samt Järva.
- RSMH distriktet har projektmedel till en projektledartjänst som har tillsatts för att vitalisera och stabilisera RSMH föreningarnas fortsatta utveckling.
- OCD -föreningen Ananke
- Autism föreningen
- Klubb 10
- Ångestsyndrom sällskapet
- IFS/CS Steg för Steg(Intresseföreningen för schizofreni centrala Stockholm)
- Fountain House
- Röda Korsets tortyrcentrum
- Mellan Målet

Föreningar med vidare målgrupp men som även har verksamheter för människor med psykiska funktionshinder är Verdandi och Spånga Blå Band. Föreningarna och organisationerna fick motsvarande brev med frågor som stadsdelsförvaltningarna och ungefär hälften valde att svara.

Flera av föreningarna som närmast går att beskriva som patientföreningar och man riktar sig till personer med en bestämd diagnos t.ex. Föreningen Autism eller Ångest Syndrom Sällskapet, har speciella grupper som riktar sig till de yngre medlemmarna. Dessa har alla karaktären av samtalsgrupper/ självhjälpsgrupper. Denna typ av förening har också ett utbud av sociala aktiviteter för sina unga medlemmar. En klar skiljelinje visar sig mellan de föreningar som organiserar medlemmar utifrån en diagnos och de som kan betecknas som kamratföreningar. Kamratföreningarna har mer sällan ett riktat utbud till sina yngre medlemmar. Föreningarna beskriver precis som stadsdelsförvaltningarna att man ser behov bland sina medlemmar vad det gäller sysselsättning, arbete och studier. Boenden är en annan stor fråga. Socialtjänstnämndens ekonomiska stöd till föreningar som verkar specifikt inom området psykiatri/psykiskt funktionshindrade uppgår till 7 557 000 kr. Fountain House får som tidigare nämnts 3 595 000 kr av detta.

Bilaga 3)

Nationell psykiatrisamordning

Den nationella psykiatrisamordnaren Anders Milton har under sitt arbete uppmärksammat gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder och även speciellt uppmärksammat frågan om sysselsättning för gruppen psykiskt funktionshindrade. I en särskild rapport om rehabilitering till arbete för personer med psykiska funktionshinder föreslås bl.a. att:

- en ny tjänst, särskild rehabiliteringssamordnare inrättas på försäkringskassorna, som skall vara specialiserade och arbeta utifrån individens behov och intressen.

- De offentliga aktörerna skall tvingas att bidra till finansieringen av rehabiliteringsåtgärder som den enskilda behöver även om de inte själva utför dem. Det vill säga ett system med ekonomiska incitament som gör det kostsamt att inte fullgöra sitt uppdrag att bistå människor som vill komma tillbaka till arbete.
- Kraftfulla åtgärder vidtas för att skapa en tillgänglig arbetsmarknad för personer med psykiska funktionshinder, som är arbetslösa i dubbelt så hög utsträckning som andra handikappgrupper. Nationell psykiatrisamordning föreslår att ett större antal skyddade anställningar öronmärks och särskilt riktas till målgruppen – som ett första steg tillbaka, eller som ett långsiktigt alternativ till reguljär anställning. Högriskskyddet i försäkringen måste användas i betydligt större utsträckning för att arbetsgivare skall våga anställa personer med psykiska funktionshinder.

Dessa förslag torde få stor betydelse för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder om och när de träder i kraft.

Allmänna arvsfonden – ungdomars psykiska ohälsa

Allmänna arvsfonden skall fördela 30 miljoner kronor under tre år till nyskapande projekt som motverkar ungdomars psykiska ohälsa.

Huvudinriktningen för projekten bör vara projekt av och för ungdomar genomförda tillsammans med engagerade vuxna. Man ser gärna projekt där ideella och offentliga organisationer samarbetar. Projekten skall vara nyskapande. När offentlig huvudman söker projektmedel skall projektet vara i nära samarbetet med en ideell organisation.

Kartläggning av personer med psykiska funktionshinder

På socialtjänstnämndens sammanträde 2006-04-25 fattades beslut om att godkänna uppdragsplan för kartläggning av personer med psykiska funktionshinder. I denna kartläggning kommer även personernas behov av insatser att ingå. Behovsinventering kommer att genomföras i samråd med brukarorganisationer och nämndens handikappråd. Alla enheter (inom stadsdelsförvaltningarna och socialtjänstförvaltningen) som kan komma i kontakt med personer med psykiska funktionshinder skall lämna information till inventeringen. Vidare skall kartläggningen försöka fånga upp antalet personer som aktualiseras genom anmälningar från bostadsbolagen och via uppsökande verksamhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Barn och unga med psykisk ohälsa och unga vuxna med psykiska funktionshinder är en grupp som för tillfället uppmärksammas i samhället. Alla rapporter pekar på att den psykiska ohälsan bland yngre ökar.

Förvaltningen har i detta tjänsteutlåtande gjort en beskrivning av verksamheter och insatser för gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder i Stockholms stad. Verksamheter och insatser som stadsdelsförvaltningarna och i vissa fall frivilligorganisationerna står bakom. Flera anser att det är olyckligt med ålderssegregerade verksamheter medan andra anser att det är nödvändigt för att kunna erbjuda gruppen relevanta insatser. Likaså framhåller flera

stadsdelsförvaltningar att det är viktigt att man eftersträvar att unga med psykiska funktionshinder ges möjlighet att ingå i redan befintliga verksamheter som t.ex. riktar sig till ungdomar i stort eller när så är aktuellt verksamheter för alla arbetsösa ungdomar.

För gruppen unga vuxna med psykiska funktionshinder handlar mycket om identifikation och en önskan om att få en plats i samhället. Det borde vara en självklarhet att man som ung med ett psyksikt funktionshinder skall erbjudas mycket aktiva insatser för att kunna ta del i samhället. Något som för den enskilda individen får avgörande betydelse för hur livet kommer att gestalta sig men som också ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är lönsamt. Det går en klar skiljelinje mellan socialt/stödande verksamheter och verksamheter som syftar till att ge möjligheter till meningsfull sysselsättning i form av studier eller arbete. Förvaltningens slutsats är att det är inom området arbete och studier som ytterligare resurser bör satsas.

Den ansökan om ekonomiskt stöd till ytterligare ett klubbhus som inkommit till socialborgarrådet från Fountain House kommer, som tidigare nämnts, att tas upp vid organisations- och föreningsutskottets (OFU) sammanträde 2006-06-19. Ansökan uppgår till 3 360 000 kronor och förvaltningen konstaterar att det i nuläget ej finns möjlighet att vare sig inom nämndens eller OFU:s budgetramar täcka denna kostnad.

Avslutningsvis vill förvaltningen framhålla att syftet med förvaltningens ekonomiska stöd till frivilligsektorn är att deras verksamheter skall komplettera stadens eget utbud. I detta sammanhang fyller Fountain House liksom andra organisationer en viktig funktion.

Den kartläggning av stadsdelsförvaltningarnas och frivilligsektorns insatser, som redovisas i detta ärende, ger ej entydigt besked om att den satsning som primärt bör göras för målgruppen är ytterligare ett klubbhus i Fountain Houses regi. Det finns ej heller något som indikerar det motsatta. Erfarenheterna av Fountain House verksamhet är goda och sannolikt skulle ytterligare ett klubbhus väl fylla sitt syfte.

Den slutsats som går att dra av genomförda kartläggning är att ytterligare satsningar i någon form bör göras vad det gäller studier och arbete för målgruppen, unga vuxna med psykiska funktionshinder.

I staden pågår flera projekt som riktar uppmärksamheten på stöd och insatser till unga vuxna med psykiska funktionshinder. Den omfattande kartläggning som ska genomföras kan komma att visa på ytterligare behov av särskilda insatser riktade till unga vuxna. Förvaltningens bedömning är att avvakta resultaten från kartläggningen samt från de pågående projekt som vissa stadsdelsförvaltningar driver med medel från nationell psykiatrisamordning (Milton-pengar) samt medel från kompetensfonden. Därefter kan det bli aktuellt att föreslå särskilda åtgärder liksom förtydliganden i riktlinjer och policydokument.